

Jenkova nagrada 2023

Nominirane pesniške zbirke za Jenkovo nagrado 2023

Žirija za Jenkovo nagrado 2023 v sestavi **Ivan Dobnik** (predsednik), **Franci Novak**, **Jana Putrle Srdić** in **Magdalena Svetina Terčon**, se je odločila, da za Jenkovo nagrado za leto 2023 nominira naslednje pesniške zbirke, napisane po abecednem redu avtorjev:

Blaž Božič: *Mleček, žbunje : grobovi v njem* (Center za slovensko književnost, 2022)

Nina Dragičević: *Ampak, kdo?* (ŠKUC, 2023)

Sergej Harlamov: *Hypomnemata ali Obnovimo osnove pisanja* (Literarno društvo IA, 2022)

Tibor Hrs Pandur: *Psyops* (Litera, 2022)

Gregor Podlogar: *Atlas* (LUD Šerpa, 2022)

Žirija za Jenkovo nagrado za leto 2023 se je soočila z izdanimi pesniškimi zbirkami v zadnjem letu in pol (vse, ki so izšle v letu 2022 in vse, ki so izšle v letu 2023 do 1. 6.). Delo je bilo vse prej kot lahko, saj smo morali v finalnem delu izbirati med vsaj 15 zbirkami, ki so si prislužile vso našo pozornost, kar kaže na visoko stopnjo ustvarjalne intenzitete ter poetične senzibilnosti slovenske poezije. Pri vrednotenju, ki je pripeljalo do izbora petih nominirancev, se je težišče premaknilo k iskanju posebnosti in presežnih značilnosti posameznih zbirk. V iskanju ravnotežja med sodobnim angažmajem v poeziji in umetniško dodelanostjo posameznih zbirk so se naši različni pogledi soglasno strnili na teh 5 zbirk. Vsaka izmed njih je specifična, avtorsko izjemno močna in sugestivna, ki si zasluži pozornosti in izpostavitve, natančnega, poglobljenega branja, premišljevanja o poeziji in naši človeški vpetosti v krize in stiske sodobne civilizacije.

Utemeljitev nominiranih pesniških zbirk za Jenkovo nagrado 2023

Blaž Božič: *Mleček, žbunje : grobovi v njem* (Center za slovensko književnost, 2022)

Pesniška zbirka Blaža Božiča je osupljiv in preobražujoč vstop v zgoščeno izpisane pesniške pokrajine, za katere se zdi, kot da ležijo med nekim *zdaj* in nekim *nikdar več*, kot da so že pozlatele v spominu, a so obenem še vedno tu.

Prepoznamo stvarne prostore, bifeje, samopostrežne trgovine, BS-ovske bloke, mesnice, kraje, izpisane z lastnimi imeni in zapisane z malo začetnico, kot da nenehno prehajajo, drsijo iz konkretnega v abstraktno, iz posvetnega v sveto. Tu se odvijajo profani obredi, kjer se na žrtvenik polagajo sanje in samote, kjer se iščejo krute dlani drugih, tu se išče zvezo in zavezo z nebom. V teh somnabulnih, proti koncu drsečih časih in prostorih se dogaja nenehno pogledovanje k nebu, iskanje utehe, višjega reda; a nebo ne sprejema, ne vrača, zdi se, da je le odprto žrelo, le privid izgubljenega raja, zato ostaja le nenehno hlepenje, izhlapevanje iz razpoke zemeljskega časa, ki je vedno čas na robu, srhljiv čas, v katerem smo le 'trzljaji v preddverju sna' ali 'kratka nežna pomlad v ogromnem morju smrti'.

A Božičev jezik izjemne, neklíšejske čustvene intenzivnosti, ki naravno prehaja od povzdignjenega k pogovornemu, ni jezik brezupa; le zapisuje, tipa drugam, onkraj občin mest, pričuje o tem, da je vsa ta zastrta, hipna svetloba, obdana z dotami smrti, vseeno neka svetloba, o kateri je potrebno govoriti z zemeljskim glasom; svetloba, v kateri se dogajajo tihi obredi srečevanj z drugimi, svetloba, zaradi katere je moč zaznati blede žarenja manjših cvetov. In mogoče je največja zaveza prav v tem: biti priča, biti popisovalec z roba prostora in časa, dati ime tistemu, kar je izgubljeno, spregovoriti z osupljivo intenzivnostjo jezika, katerega pomeni ponikajo v globine srca, se vtopijo v telo, ostanejo tam za zmeraj in se vračajo kot dolgo pozabljene sanje.

Nina Dragičević: *Ampak, kdo?* (ŠKUC, 2023)

Nekdo reče,
Ampak kdo?
Ampak kdo?
(str. 74)

Pesniška zbirka Nine Dragičević *Ampak, kdo?* nas najprej poboža s svojo obliko. Izčiščena črno-belost. Pesmi, pomešane s kolažnimi besedili, v bralcu vzbudijo zanimanje in ga usmerijo v pozorno branje.

Ko zgoščene besede inovativnih pesniških prijemov v svoji zabrisanosti nevsiljivo posrkajo bralca, ta vstopi v dogajanje malih ljudi, ki živijo svoje majhno življenje, prepredeno s sivino vsakdanjosti. Pesmi se tako nevsiljivo prelevijo v zgodbe, v katerih se postopoma razkrivajo ti na videz nepomembni liki in odnosi med njimi v mahnem blokovskem naselju.

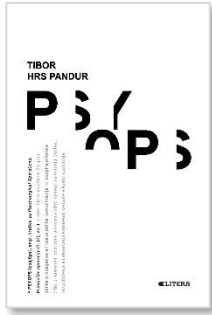
Ti liki, med katerimi izstopajo gospod Stanič, gospa Jerman in njen sin, ki tvorijo usodni trikotnik, so kot družina. Skrivajo se za vsakdanjimi besedami in dejanji. Se pravi, da skrivajo svoje pravo bistvo, na zunaj pa so 'vsi isti', kajti le na tak način, v pretvarjanju in prilagojenosti, lahko sobivajo, ali pa se zgodi 'točka obrata', ko ne zmorejo več in se želijo osvoboditi te sivine. Ko jih svet utesnjuje, se zatečejo domov, a trki na vrata pomenijo vrnitev v resničnost.

Ta dva pola, skrivanje in pretvarjanje ter prilagajanje represivni družbi na eni strani ter angažiranost na drugi strani, 'ko bo treba izreči svoje', povzročata v likih strahove in vprašanja in povzročata bolečino, kajti, ko 'nekdo reče vedno bom ob tebi', moraš domov. Potlačitev pa slej ko prej pripelje do nasilja, ko 'življenje pobere življenje' in na koncu ... se nič ne spremeni. In vprašanje v naslovu ostane.

Sergej Harlamov: *Hypomnemata ali Obnovimo osnove pisanja* (Literarno društvo IA, 2022)

Sergej Harlamov je s svojo nenavadno in (pre)drzno poezijo že v svoji zbirki *Mnogoboj mitologij* pred bralca in v polje poezije vrgel mnogoplastni miselni izziv, skozi katerega nezaupljivo preučuje, razgrajuje in na novo sestavlja snov, iz katere ustvarja, se pravi jezik. V *Hypomnemati* nadaljuje s stopnjevano sumničavostjo do sintagme in poezije, jasno pokaže, kako ga ločujeta od sebe, zgolj bivanja in intenzivnosti, ki obstaja izven besed – najbolj jasno v nasičeni bližini z ljubljeno osebo. Pesnik na različne načine ubeseduje sesutje telesa skozi pesem, izgorevanje življenja za kreacijo, pačenje dvojnika, ki je njegova govorica. Pesem pridobiva na telesnosti, medtem ko avtorjevo telo izgublja in tako ugledamo nezaceljiv prepad med bivanjem in ubesedovanjem. Vsako umetniško delo za sabo pušča prazno lupino, igra moči je jasno opredeljena, pesnjenje je podrejanje pesmi, še huje, pesnik je spraskan v pesem, raztelešen. Zdi se, da se avtor v ozadju sprašuje, ali se takšno početje na račun življenja in ljubezni splača, igranje z besedami lahko pripelje do norosti in kako bi bilo jezik sploh mogoče primerjati z 'meseno ekspresivnostjo ustnic'? Ker pa nihče od nas ne more povsem izstopiti iz jezika, je poezija tista, ki lahko jasno pokaže na razpoko, ki prenese (naprej) dvom v srž jezika, poezija omogoči njegovo razgaljanje in raziskovanje večpomenskosti, zloženosti, samonanašalnosti – vsega tistega, kar Harlamov še posebno spretno ustvari v svojih kratkih, eksperimentalnih, vizualnih poetičnih sestavljankeh, idejah, lahko bi rekli tudi jezikovnih ugankah. Pesniku nista tuja niti (samo)posmeh niti humor v jeziku, nenehni jezikovni eksperiment pa sprošča in osvobaja pomene, se preveša v polje zvočnega in proti koncu knjige tudi v vizualni in snovni eksperiment. Kot da skuša na vse mogoče načine pokazati na samonanašalnost jezika in nas skozi natančno umerjeno, premišljeno, a igrivo zbirko pripeljati v snovnost, v dejanje in v ta trenutek.

Tibor Hrs Pandur: *Psyops* (Litera, 2022)

Tibor Hrs Pandur je pesnik, prevajalec, dramaturg in dramatik, vse te vloge se prepletajo tudi v njegovi pesniški zbirki *Psyops*. Ime naslova zbirke izvira iz ameriškega vojnega žargona in pomeni 'obliko propagande ali vsako obliko komunikacije, ki podpira državne cilje, z namenom posredno ali neposredno vplivati na mnenja, čustva, razpoloženja ali obnašanja katerekoli skupine v korist sponzorja'.

V obsežni pesniški zbirki je 108 pesmi razvrščenih v pet razdelkov, ki sta jim dodana dva spremna teksta, avtor prvega je pesnik Muanis Sinanović, drugega pa kar avtor sam. Oba na prvo mesto postavljata sanje. Ali se sanje, ki jih je težko verbalizirati, in njihova interpretacija odražata tudi v Pandurjevi poeziji? In kaj so sanje v poeziji? Ali so (zgolj) literarna simulacija in kot taka smisel umetnosti ali so mogoče celo resnica? 'Svet sem, ki ga sanjam/ko sanjam, sem/svet, ki ga sanjam'. (str. 12)

Resničnost sanj ali sanje resničnosti se najbolj odražajo na ravni jezika, ki je osvobojen zborne izreke. Pesnik se izogiba rabi nedoločnika (ljubit, skrivat, uletavat, ubijati ...), uporablja slengovske izraze, ki so del naše resničnosti (gadn tip, fural, ni štekal, ful, kafič, pecam, flet ...), vulgarizme (nadjebal, zajebano, popizdu ...) ...

In potem se poraja vprašanje, ali/in kako Pandurjeva poezija vpliva na bralca? Kakšen pristop k njegovi poeziji naj ubere? Naj gleda na tekst kot na »note za dogodek,/ ki se mora šele zgoditi,/ četudi se že skoz dogaja«? (str. 29) Naj razmišlja o tem, kaj je njegovim očem vidno in kaj ni, kajti »(v)si samo gledajo/vidi pa me ne/nihče«? (str. 37), naj razmišlja o tem, da je Pandurjeva poezija družbeno angažirana, kajti sprehaja se po poljih človeške (vojne) neumnosti, Che Guevare, Tesle, ki »ni New Yorka potopil« (str. 59), in, nenazadnje, ali se njegova poezija spogleduje s slovenskimi pesniki, med katerimi izstopajo Tomaž Šalamun, Srečko Kosovel, Katja Plut, Jure Detela in ali je družbeno angažirana (omenja Jelinčiča, Hojsa), kar sploh ni pomembno. Pojavlja se vprašanje, ali sploh velja soditi o njegovi poeziji, kajti »(s)oditi o tej pesmi/torej pomeni/soditi zavest, ki jo bere/in o učinkih, ki jih sproža. Najbolje je njegovo poezijo brati. Večkrat in vsakokrat drugače.

Gregor Podlogar: *Atlas* (LUD Šerpa, 2022)

Atlas, pesniška zbirka Gregorja Podlogarja, je izjemno izbrušena, večplastna, jezikovno zelo natančno oblikovana govorica sodobnega poetičnega logosa. S poetično ostrino v smislu prodornih in drznih metafor v sintezi s filozofsko osmišljenim ozadjem prikazuje stanje našega sodobnega sveta, ki nosi v sebi po eni strani radost bivanja in igrivost ustvarjanja, po drugi strani pa riše tudi mračna dejstva v srcu človeštva. Verz na strani 17 v pesmi *Pripadamo 'NI NAS / BREZ BESED'* je ključen za senzibilnost naše trenutne civilizacijske situacije, ki se je Gregor Podlogar dobro zaveda in z zbirko *Atlas* kot s fino tkanino skozi jezik tke na izvirni način – zgoščene mojstrovine pesmi, ki so lucidne, intenzivne, v formi včasih celo s hibridnim postopkom kolaža in montaže notranjih jezikovnih struktur. Dovršena poetična tehnika je razpeta med drobci angažmaja in rafinirano tradicijo evropske umetniške scene, zlasti glasbe. Kosmi plastike na naslovnici niso naključje in, kot pove uvodni citat Fernanda Pessoae na začetku zbirke, da '*Vse, kar vidimo, je nekaj drugega*', pomeni dodatno osvetlitev poezije v tej zbirki, da vse, kar smo prebrali, lahko prebiramo spet in spet, na drugačen način. 'Jezik je čarovnija' pa je naslednji citat Jureta Detele ravno tako z začetka zbirke, ki lahko služi tudi kot kompas skozi poetično tkanino nominirane zbirke *Atlas* Gregorja Podlogarja.